

Rok 1939

Zima

Prosincovou zimu jsem už zaznamenal v roce 1938. Nyní doložím, že v polovici ledna došlo k oblevě, únor byl mírný, v březnu však znovu mrzlo a teprve od poloviny dubna bylo teplo.

Měšťanka

Od 1. ledna zavedla si místní měšťanka poprvé jednoduchou docházku.

„Česká koleda“

15. ledna provedla strana Národní jednoty v rámci své podpůrné „Národní pomoci“ novou velkou celostátní sbírku ve prospěch uprchlíků pod názvem „Česká koleda“. Vykonali ji tentokrát členové výboru strany Národní jednoty v Morkovicích, takže sbírka měla ráz hodně oficiální, jak ostatně potvrdil i její výsledek: vybralo se 4 200 Kč na hotovosti, 44 kg mouky, 1 nové botky i něco šatstva. Peníze byly odvedeny ústředí „Národní pomoci“ a naturálie rozdány místním chudým. V Morkovicích se usadilo asi 50 uprchlíků, pro něž bylo i hromadně vařeno.

Početné rodiny

Místní a současně i okresní sociální referent strany Národní jednoty odb. učitel Josef Přikryl vyšetřil v únoru početnost místních rodin a čtyři z nich s více než sedmi dětmi ohlásil „Národní pomoci“ s návrhem na podporování. Jednalo se o rodiny vesměs košíkářské. Byly to:

Zaoral Rupert, č. 1, 12 dětí, z toho 4 do 14 let.

Pátík Karel, č. 124, 11 dětí, z toho 3 do 14 let.

Ohnoutek Miroslav, 9 dětí, z toho 5 do 14 let.

Štěpánek Alois, 8 dětí, z toho 3 do 14 let.

Kč se mění v K

V únoru bylo zavedeno nové označení naší měnové jednotky. Místo Kč se mělo nadále užívat pouze K.

Revize knihoven

V únoru byly provedeny první revize žákovských i obecních knihoven. Jednalo se o odstranění komunistických spisů.

Soupis spolků

Současně byl pořízen soupis všech místních spolků, o němž bude ještě v budoucnu řeč.

Není míst!

Poněvadž české učitelstvo muselo odejít z pohraničí, obsazeného Němci, objevil se velký nadbytek učitelských sil. Aby tomuto nedostatku míst bylo alespoň z části odpomoženo, vzdaly se dvě místní učitelky, Emilie Přikrylová, manželka odborného učitele Josefa Přikryla a Libuše Malíková, manželka místního zubního technika Bedřicha Malíka školní služby a dostaly pochvalné poděkování okresního školního výboru v Kroměříži. Tento dobrovolný odchod byl proveden koncem ledna. Ve službě zůstaly ještě tři provdané učitelky, Ludmila Trávníčková, manželka odb. učitele Františka Trávníčka, Ludmila Halamová, manželka místního obchodníka a Zdeňka Pospíšilová, rovněž manželka obchodníka. Koncem února byly první dvě z nich ze služby propuštěny a dodatečně pak za několik měsíců i poslední z nich.

*Františka Šuláková,
od 1.5. na obecné škole*

*Eliška Zdráhalová,
od 1.3. na měšťance*

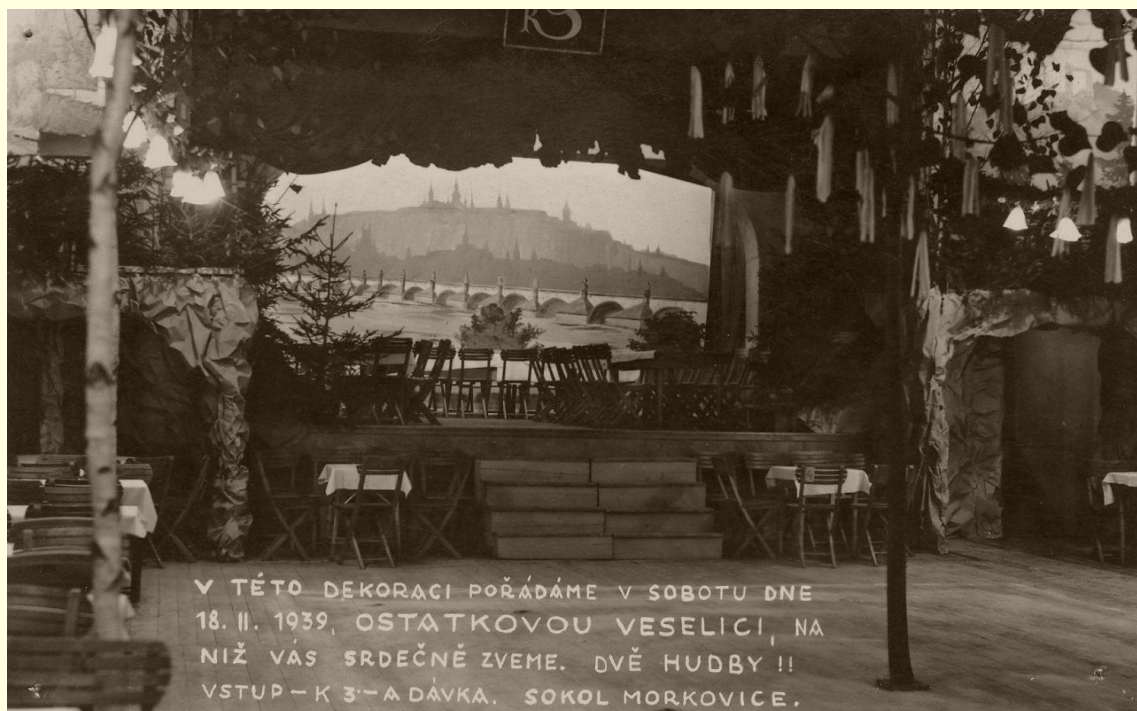
*Josef Brázdil,
od 1.3. na měšťance*

Komunisté rozpuštěni

14. ledna byla rozpuštěna Komunistická strana.

Nebezpečí!

22. února řekl zahraniční ministr dr. Chvalovský, že nejsme dosud mimo nebezpečí!

Smrt legionáře

1. března zemřel ve věku 55 let místní obchodník Viktor Fránek, šikovatel ruských legií. Měl ještě pohřeb s vojenskými poctami do legionářské hrobky na místním hřbitově.

Jsme ohroženi!

Toho dne jsme se však také dověděli, že jsme ohroženi Německem a 5 března byla prý podle řeči německých vojáků v Německu mobilizace.

Slovenská zrada

V úterý 14. března se odtrhlo Slovensko a prohlásilo se tzv. samostatným státem. Kněz Jozef Tiso dojednal zradu s Německem za našimi zády.

Ztratili jsme samostatnost

Ve středu 15. března jsme ztratili samostatnost a německé vojsko začalo obsazovat české země, v nichž prý podle německého lživého tvrzení panoval nepořádek. Prezident dr. Emil Hácha neuznal za vhodné postavit se Němcům na odpor, ale svěril zem do „velkomyslné ochrany“ Hitlerovy. Hitler nechal sice už dne 16. března z pražského hradu svým zahraničním ministrem Ribbentropem vyhlásit zřízení tzv. Protektorátu Čechy a Morava, při čemž mu slíbil samosprávu, avšak po stále se opakující německé věrolomnosti nebylo už možno Němcům věřit. Ostatně všichni, kteří věřili, že Hitlerovi se jedná pouze o sloučení všech Němců v jedné říši, 15. března ustrnuli, neboť zpozorovali, že se Hitlerovi jedná o porobování neněmeckých národů a postavili se rovněž proti němu, takže odpor národa byl jednotný. 16. března požádali Hitlera o ochranu také Slováci, kterým slíbil „samostatné Slovensko“ rovněž ochraňovat. Karpatskou Ukrajinu obsadili Maďaři.

Bylo nařízeno, že naše koruna platí 1/10 marky. Když jsme 15. března ráno zapjali rádio, nečekaně se místo češtiny ozvalo opilé řvaní Němců, nepřičetných radostí nad vítězstvím, a už nikdy potom po celou dobu okupace nebyl si člověk v každém okamžiku jist, že zaslechne z rozhlasu česká slova, neboť němčina ode dne poroby prolínala čím dál více náš národní život.

Když téhož dne ráno oznámil komorník Josef Studený zprávu o okupaci svému pánu Filipu hraběti Kinskému, českému šlechtici, řekl Kinský doslova: „Tak už máme to svinstvo tady. Čeho se nemuseli na starost dočkat mé oči!“ Než utrpení starého pána tím skončeno nebylo. Jeho zeť Karel hrabě Spiegelfeld, který měl za manželku Kinského dceru Terezii, majitelku morkovského panství, přidal se i s rodinou k Němcům. Od té doby mezi starým pánem a Spiegelfoldem docházelo k nesvárům, které zakončila brzká smrt Kinského, který zemřel už 8. dubna bezpochyby v předtuchách, kam bude zeťovým krokem zaveden Kinského rod. Za velké účasti lidu bylo vykonáno dne 11. dubna o 1/2 11 hod. dopoledne rozloučení nebožtíka s Morkovicemi před zámek, načež auto odvezlo jeho pozůstatky do Lešné, kde bylo o 15. hod. odpolední uloženy do rodinné hrobky. Kinský byl šlechtic dobromyslný a výborný malíř, po němž na zámku i v rukou jednotlivců zůstane dosti jeho akvarelů, které lidem maloval na památku, jeho paní, roz. hraběnka Dubská, byla pak vůbec bytost dobrodějná.

Bedřich hrabě Kinský podává jménem svým, jakož i jménem své sestry **Terezie hraběnky Spiegelfeldové**, své choť **Margarety hraběnky Kinské** roz. **hraběnky Dubské**, svého švakra **Karla hraběte Spiegelfelda**, svých strýců **Augusta hraběte Kinského** a **Fery hraběte Dubského**, své tchyně **Alžběty hraběnky Dubské**, roz. **hraběnky Kinské**, své babičky **Gizely hraběnky Dubské**, rozené **hraběnky Pálffy-ové**, svých dětí, vnuků a neteří a všeho ostatního příbuzenstva truchlivou zprávu o úmrtí svého milovaného otce, bratra, švakra, tchána a dědečka, pana

Filipa hraběte Kinského,

býv. c. a k. komořího, rytmístra býv. dragounského pluku č. 1 atd.,

který po dlouhé a těžké nemoci, kterou s největší trpělivostí snášel, zaopatřen sv. svátostmi umírajících 8. dubna 1939 klidně v Pánu zesnul.

Tělesné pozůstatky drahého zesnulého budou

v úterý dne 11. dubna 1939 o půl 11. hod. dopol.

v patronátním chrámu Páně v Morkovicích slavnostně vykropeny, a pak do Lešné převezeny a tam o 3. hod. odpolední do rodinné hrobky k věčnému odpočinku uloženy.

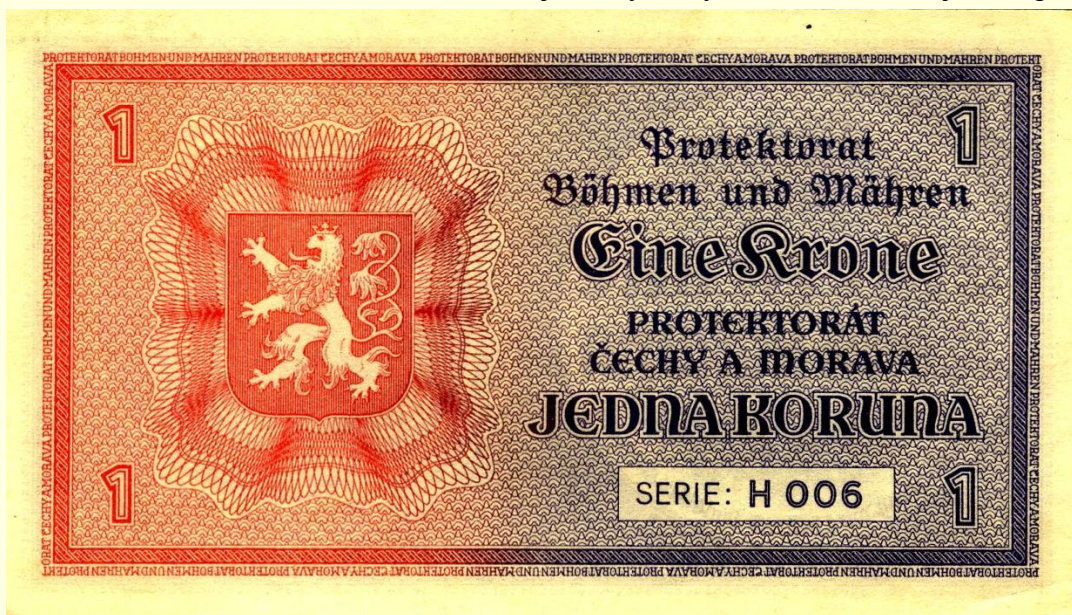
V Morkovicích dne 8. dubna 1939.

Němci na zámku

Poněvadž Kartel hrabě Spiegelfeld začal dělat fanatického Němce, pozval si také a zámek německé vojsko, které 16. března osadilo Kroměříž. V sobotu 18. března přijelo skutečně na zámek 8 vojáků s jedním důstojníkem a měli se na zámku dobře. Téhož dne se objevil na místní poště první prapor s hákovým křížem a začaly se objevovat německo-české vyhlášky. V Kroměříži toho dne byly už rozdávány německo-české letáky s oslovením „čeští muži a ženy“ a „dělníci“, které jsou uloženy v museu. V noci se výrostci pokusili německý prapor strhnout.

Jed'te vpravo!

Až dosud se na našich silnicích jezdilo vlevo, vláda však změnu na jízdu vpravo, praktikovanou ve většině evropských států, připravovala sama k 1. květnu. Němci ji však zavedli hned a tak už dne 17. března četli jsme vývěsky: Rechts fahren – jed'te vpravo!

Odzbrojeni!

17. března museli se na obecní úřad odevzdat všechny zbraně kromě loveckých. Nikdo už ovšem víc svou zbraň neviděl, třebaže ji Němci nikomu nezaplatili.

Chtějí se líbit!

22. března rozdával na panské sýpce správce místního velkostatku Němec Alois Schenk chudým českým lidem potraviny, každému trochu mouky, hrachu, konzervu a kousek slaniny, které, pokud víme, musel národ stejně zaplatit. Obec vykazala těchto chudých na 40. Aby se jim nadělilo, o to se ovšem velmi staral také Karel Spiegelfeld. Téhož dne se však současně objevily také německé vyhlášky, zvoucí občany německé národnosti, kteří se vlastně stali říšskoněmeckými příslušníky, do německé armády a pracovní služby, jakož i nařízení, že texty na filmech musejí být německo-české.

Jen dál! Bez války
to nepůjde!

24. března zabrali Němci z Litvy Memelsko. Lidé z toho měli velikou radost, neboť pozorovali, že Němci budou brát dotud, dokud nedojde k nové válce, od níž jedině jsme si mohli slibovat novou svobodu.

Počátky arisování

28. března byly označeny obchody německo-českými tabulkami „Arisches Geschäft – arijský obchod“. Židovské obchody ovšem toto označení mít nesměly.

Holuby na provázku

29. března bylo zakázáno vypouštět holuby, aby netrpěl osev polí. Byla to u nás novinka.

Do Reichu!

30. března měli se dobrovolníci hlásit na práci do Německa, avšak den před tím byla vyhláška odvolána.

Dětské divadlo

1. a 2. dubna zahráli žáci měšťanské školy čtyřaktovou pohádkovou hru se zpěvy od Berana a Robla „Hastrman“ v sále sokolovny. Čistý zisk přes 2 000 K byl věnován na zakoupení školního rozhlasu.

Sbírka vajec

8. dubna na Bílou sobotu sbírali žáci měšťanské školy vejce pro Okresní péči o mládež.

Národní souručenství

8. dubna byl odborný učitel Josef Přikryl jmenován místním vedoucím nově vzniklého politického útvaru českého pod názvem „Národní souručenství“. Když se přesvědčil o tom, že organizaci bude možno vést spolehlivě česky, funkci přijal a stal se tak v době nanejvýš vážné a odpovědné politickým vedoucím českých Morkovic. Současně stal se jednatelem vedení okresního, zatím co okresním vedoucím se stal místní podnikatel Vilém Pátík.

Vilém Pátík

Josef Přikryl

Koupaliště obecní

9. dubna převzala obec koupaliště, vytvářené a dosud spravované „Kroužkem“.

Hudební večer

9. uspořádal Sokol v sokolovně hudební večer, při němž účinkoval studentsko-sokolský orchestr z Kroměříže, dirigovaný učitelem Janem Zahradníčkem a pěvecký odbor místního Sokola. Čísla orchestrální, sólová na xylofon, dueta na citery, zpěvy s doprovodem orchestru se obecně velmi líbily a co víc, poslech krásné české písně v době poroby srdce dojímal!

Útok na ČS

V dubnu byl změněn název církve „československé“ na církev „českomoravská“.

Hitlerovy narozeniny

20. dubna dožil se německý diktátor Hitler 50 let. Bylo nařízeno považovat tento den za svátek, takže školy měly prázdnou. Povinně vyvěsily vlajku německou a českou obecní úřad, pošta s četnickou stanicí a dobrovolně i místní zámek. Jedině místní správce nájmu dvora Němec Alois Schenk, který jinak neplatil za zlého člověka, vyvěsil na svém bytě a kanceláři výhradně vlajku německou, nebera nijak na vědomí nějaký ten „Protektorát“, a ukázal se tak rovněž fanatickým Němcem jako všichni ostatní. Jinak praporů ani oslav nebylo.

Konec nafty!

Zprávu o zastavení vrtání na naftu před zimou doplňuji tím, že v dubnu 1939 firma Ing. Dušek a spol. v Praze všech dalších vrtacích pokusů zanechala, vyhodivši asi 250 000 Kč. Určitou výhodu však akce přece měla: živilo se přece při ní několik lidí a poznalo se, že až do hloubky 240 m není v našem kraji žádné skály. Jinak však celoroční práce byla marná a firma si mohla náklad ušetřit, kdyby podle rady nedala na „odbornictví“ proutkaře Jana Melichárka. Na jaře byl při skončení pokusu o nalezení nafty podniknut u Hoštic pokus o objevení uhlí, který rovněž nevedl k ničemu.

Všichni v N.S.

1. května byl ukončen „Týden náboru do Národního souručenství“, do něhož se v Morkovicích přihlásili až na několik výjimek všichni občané.

Dálková silnice

3. května se začalo se stavbou dálkové silnice Morkovicemi v úseku od mostu přes potok až za Morkovice směrem k Litenčicím, při čemž se z náměstí vedla nová silnice nově jako odbočka z Komenského třídy („Pornická“). Aby mohla být odbočka stavěna, musely být v Komenského třídě zbořeny dva domy a postaveny jinde. Stavbu prováděla firma Emil Král z Brna.

Stréček Křópal

6. května hrála zde opět společnost stréčka Matěje Křópala z Brochovan.

Svátek matek

14. května uspořádaly v sokolovně místní školy obvyklou oslavu „Svátku matek“ s průvodem od nádraží. Místní vedoucí Národního souručenství, který nenařídil vyvěsit prapory v den Hitlerových padesátin dne 20. dubna, vyzval občany k vyvěšení českých vlajek k „Svátku matek“, což bylo nutno považovat za protiněmeckou provokaci také už proto, že německé prapory byly pomínuty.

Beseda „Moravana“

18. května uspořádal pěvecko-hudební spolek „Moravan“ z Kroměříže v sokolovně hudební besedu. Na pořadu byly sbory s průvodem i bez, zpěvy sólové a smyčcové kvarteto. Dojem byl opět týž, jako u hudebního večera dne 9. dubna: česká píseň obecně dojímal! Tento zájezd stal se památným také tím, že na něm bylo dojednáno zřízení odbočky hudební školy „Moravana“ v Morkovicích od prázdnin 1939. Bližší o této věci nutno hledat v zápisové knize odbočky.

Zvýšení koš. mezd

Na 19. května svolal Josef Přikryl jako vedoucí Národního souručenství poradu zaměstnavatelů s dělníky za účelem zvýšení mezd košíkářským dělníkům. Schůze měla úspěch, který byl neprodleně opakován i u zemědělské čeledě.

„Den smíření“

21. května uspořádal místní vedoucí „Den smíření“, kdy na radnici předvolal tři znesvářené strany. Smír před státní vlajkou prováděl místní vedoucí za účasti starosty obce Jaroslava Valenty a zástupce občanstva Jana Kozáka. Předvolaní zástupci Sokola a Orla se smířili, o čemž byl i sepsán protokol, ač po pravdě nutno konstatovat, že poměr obou těchto tělovýchovných korporací v Morkovicích nebyl nikdy zlý. Smířit dvě soukromé rozvaděné dvojice se však nepodařilo. Smyslem všech akcí Národního souručenství bylo udržovat spokojenost českého lidu a rozvaděným smírem znemožňovat snahy po udávání Němcům a odstraňovat tak jakékoliv příčiny k tomu, aby nespokojení občané se z jakýchkoliv pohnutek utíkali o radu nebo ochranu k Němcům, ba se jim snad nakonec i zaprodávali.

Opět sbírka

21. května byla konána sbírka „Národní pomoci matkám a dětem“.

Mládež N.S.

21. května bylo začato s nábořem do „Mládeže Národního souručenství“, který trval týden a skončil stoprocentním zorganizováním morkovské mládeže.

Kácení máje

28. května pořádali místní hasiči obřadné kácení máje, který stál jako obvykle na náměstí.

Nejvyšší úřad cenový

V květnu byl zřízen nejvyšší úřad cenový, který začal řídit ceny všeho a bez jehož souhlasu také nikdo ceny měnit nesměl.

Týden čistoty

1. června zahájil místní vedoucí „Týden čistoty a pořádku v obci“. Byla vyčištěna a uspořádána všechna veřejná prostranství v obci a v domech všechny kouty. Bylo také rozhodnuto, že se Morkovice budou ucházet o název „letovisko“, který jim však přiřknut nebyl.

Chodník na náměstí

V této době byl také pořízen na západní straně náměstí široký jednotný dlaždicový chodník, čímž tu vzaly za své staré chodníky z „kočičích hlav“.

Stávky a výluky

V červnu byl obnoven zákaz všech stávek a výluk.

Smrt elektřinou

20. června před rozedněním byl zabit „U apoštolů“ na silnici k Pornicím maloročník Jan Králík z č. 274 tím, že vzal do rukou drát elektrického vedení, který ležel na zemi roztržen bleskem za večerní bouře.

Zrušení košíkářské školy

S koncem školního roku 1938/39 byla v Morkovicích zrušena státní mistrovská škola košíkářská pro nedostatek žáků, jakož i určitou konkurenci košíkářským podnikatelům, k níž docházelo zejména proto, že škola místo obrozování košíkářské výroby spíše pokulhávala za předními košíkářskými firmami.

III. A, červen 1939

III. B, červen 1939

IV. plavecké závody

Na obecním koupališti byly 27. srpna uspořádány IV. plavecké závody. Poznámám, že obec na úpravu koupaliště věnovala až dosud 18 000 K a že se nejednalo o podnik pasivní, neboť v roce 1939 vyneslo koupaliště za koupací sezónu při příjmu 3 592 K čistých 1 800 K. Místní vedoucí se všemožně snažil koupaliště zlepšit a zajistit, z občanstva se však proti

umístění koupaliště ozývaly nespokojené hlasy, zahrocené osobě proti některým činovníkům koupališťové komise.

Mnoho sil

Poněvadž po záboru pohraničí se vrátilo dovnitř státu mnoho četníků, poštáků a jiných úředníků a zřízenců, jevil se všude nadbytek státních zaměstnanců. Tak např. v srpnu 1939 měla morkovská četnická stanice 10 mužů a po penzionování tří zůstalo jich ještě sedm, co zatím normálně mívala 3 – 5 mužů. Také na místní poště přibylo sil. Bývali zde dva úředníci a dva listonoši a v srpnu 1939 byly kancelářské síly 4 a listonoši 3.

Jsme přece v Německu

Do 25. srpna bylo nařízeno odstranit z motorových vozidel poznávací značku státní příslušnosti ČS a doporučeno použít značku D (Deutschland!)

Židé podlidmi

25. srpna vyšla vyhláška proti Židům, jimž byly zakázány: pobyt v restauraci, čítárně, divadle, na koncertě, v parku, na koupališti, lázní a kin mohli použít pouze v určitých dnech. V nemocnicích musela být pro Židy zřízena zvláštní oddělení, židovské podniky musely být označeny jako takové.

Schyluje se k válce

Ze 27. na 28. srpen od půlnoci začal platit válečný jízdní řád: vlaky sloužily pouze přepravě vojska, doprava nákladní byla omezena jen na potraviny, osobní doprava pouze na dva vlaky, takže lokálka jela jenom jednou za den, a to v 15 hodin do Nezamyslic a ve 21 hodin přijela z Nezamyslic. Poštu jsme dostávali až k večeru.

Ilegální činnost

V této době mělo už za sebou Národní souručenství značnou ilegální činnost, která vrcholila zrovna nyní. Tuto činnost nebude však možno zachytit podrobně touto kronikou a jenom několik význačných událostí v souvislosti s Národním souručenstvím bude naznačovat, jaká asi byla. O této činnosti pak se podle možnosti rozepíši jinde.

Zákaz učebnic

O prázdninách zakázali Němci řadu školních učebnic, hlavně dějepisných.

Košikáři na dovolených

V srpnu a září měli košíkáři první své placené dovolené, které jim opět vymohl vedoucí Národního souručenství.

nábytek vypletený „mořskou trávou“

Zásah Gestapa!

30. srpna rozpustilo Gestapo (Geheime Staats Pollizei, státní tajná policie německá, chodící v civilu) v Morkovicích legionáře, italskou domobranu a obec přátel legionářů, jejich archivy a jmění byly zabaveny a legionářské výhody zrušeny.

Zatčení!

1. září vzalo Gestapo jako rukojmí okresního vedoucího Národního souručenství továrníka Viléma Pátíka, legionáře Emila Borovičku a autodopravce Dominika Rábka, vyznamenávajícího se nadávkami na Němce. Všichni byli odvezeni na brněnský Špilberk, odkud se Borovička vrátil 6. října, zatímco Pátík a Rábek byli uvrženi do koncentračního tábora v Dachau a později v Buchenwaldu u Výmaru, kde strávili každý 1 1/2 roku.

Válka!

Téhož dne 1. září přepadli Němci Polsko a rozpoutali tak druhou světovou válku, neboť dne 3. září vypověděly Francie a Anglie německému lupiči válku. Současně se začátkem útoku na Polsko bylo nařízeno zatemňování oken s nočními hlídkami civilní protiletecké obrany (požívalo se značky CPO) a poslouchání cizího rozhlasu bylo zakázáno. Anglii následovali ve vypovězení války Německu její kolonie naproti tomu tzv. Slovenský stát se zavázal přispět vojensky Německu na pomoc a „vrhl“ se se svými nevelikými silami také na Polsko.

Náboženská obec církve československé

V Morkovicích spravoval dosud věci církve československé místní výbor, změněný v roce 1939 na přípravný výbor. V čele stál odborný učitel Josef Přiryl. Od 1. září 1939 rozhodla se diecéze poslat do Morkovic zvláštního duchovního, aby spravoval rodící se náboženskou obec, o jejíž povolení bylo již požádáno. 6. září přišel do Morkovic duchovní Jan Štefánek, rodák z Veselí nad Moravou.

Činnost Moravana

2. září byl vykonán zápis do odbočky hudební školy „Moravan“ v Morkovicích a bylo započato s vyučováním hudby. Udělovala je ve dvou dnech v týdnu učitelka Stanislava Hofmannová, která na ně dojížděla z Kroměříže. Nutnou administrativu odbočky zatím vyřizoval sám původce jejího zřízení Bedřich Malík, dentista v Morkovicích. Vyučovalo se v místní sokolovně. Na jmenování celého kuratoria odbočky mělo dojít později, až by se rozrostla činnost zdejší hudební školy.

Obnovení dopravy

6. září byla obnovena pravidelná vlaková doprava.

zámek v roce 1939

Nechutnosti

7. září zřekla se tzv. protektorátní vláda zahraničních Čechů, kteří si osobují právo mluvit jménem českého národa a dokonce vypověděli Německu válku, což prý také učinili Židé.

Pád Varšavy

8. září padlo hlavní město Varšava, což bylo nařízeno oslavit 9. září vyvěšením praporů. Bylo jich ovšem málo, vyvěsily je vlastně jenom úřady.

Klid v obchodech

10. září byl zaveden nedělní klid v obchodech, jehož dříve nebylo.

Hakenkrajce!

11. září bylo školám nařízeno, aby si pořídily prapory s hákovým křížem a ze školních budov odstranily obrazy bývalého presidenta Beneše a obrazy legionářské.

Rusko

17. září začalo Ruska obsazovat ukrajinskou část v této době už poraženého Polska. Z prohlášení ruských státníků při této příležitosti učiněných jsme vystihli, že postoj Ruska je protiněmecký přes to, že s Německem sjednalo v srpnu 1939 pakt o neútočení. Řekli totiž, že ve vhodné chvíli opět Polsku dopomohou k zřízení vlastního státu.

Válečné přírážky

19. září byla zavedena válečná přírážka na lihoviny a kuřivo, přičemž současně stupňovitost piva byla snížena ze 12 na 10. Už od počátku německé okupace začalo se u nás s pozvolným zdražováním, po vypuknutí války však už drahota postupovala rychleji. Pivo bylo zdraženo z 1,90 K za půllitr na 2,30 K, balíček tabáku podražil z 1,10 K na 1,32 K, viržinka z 1,40 K na 1,70 K.

22. září byly zavedeny lístky na mýdlo a 24. září na potraviny s platností od 2. října. Poněvadž lidé měli od nynějška žít na přiděl, bylo nutno, aby rolníci pravidelně odváděli předepsané dávky mléka, vajec atd. Pro obě strany nastávala doba vyživovacích útrap a otevřela se brána černého trhu. V září byl už benzín pouze pro ty automobilisty, kteří jej nutně potřebovali, a od 1. října bez zvláštního povolení nikdo nesměl jet autem osobním, od 15. října pak ani ne autobusem, nákladním autem nebo autodrožkou. Dnem 1. října byl omezen prodej střížního zboží. Před obchody se začaly objevovat známé „fronty“ koupěchtivých.

Souvislosti politické

Na oslavu vítězství nad Polskem museli od 4. října celý týden viset německé i protektorátní prapory a od 12. října zas zvonit zvony. 6. října byl zrušen 28 říjen jak státní svátek a byly obnoveny šlechtické tituly, byly zavedeny nová vlajka, znak a pečeť „Protektorátu“, na radnici se objevila tabulka „Gemeindeamt-obecní úřad“, na poště „Postamt-poštovní úřad“, na četnické stanici „Gendarmerieposten-četnická stanice“, musela být odstraněna pamětní deska legionářská na Budově, rovněž začátkem října musely být školy označeny německo-českými tabulkami, z užívaných učebnic musely být vytrhány podobizny Benešovy, „závadná místa“ v učebnicích musela být začerněna a „závadné“ učebnice musely být odeslány do Brna ke zničení.

Spála

V září se mezi žactvem opět vyskytly případy spály.

Koně na vojnu

9. října vzali Němci v obci 5 koní.

Nová úprava mezd a cen

9. října svolal místní vedoucí Josef Přikryl novou schůzi zaměstnavatelů a dělníků, při níž bylo dohodnuto opětné 20%ní zvýšení mezd košíkářskému dělnictvu, tento mzdový sazebník po zpracování má datum 19/10/1939 a platnost od 1/11/1939. Vzhledem k tomuto zvýšení bylo arci nutno přiměřeně zvýšit také prodejní ceny košíkářských výrobků. Prodejní ceník nabyl platnosti 23/12/1939. Pro obě opatření vymohl Josef Přikryl schválení úřadů, pro mzdový ceník ministerstva sociální a zdravotní správy, pro prodejní ceník Nejvyššího úřadu cenového. Těmito opatřeními byly Morkovicím a kraji celému opět zachráněny desítky milionů. Při této příležitosti se Josef Přikryl postaral také o to, aby některé německé názvy košů nebo jejich částí či určitých košíkářských prací byly v cenících označeny novými názvy českými, na nichž se s košíkáři dohodl.

Rozšíření hřbitovní brány

Na hřbitov vedla dosud z Nádražní třídy úzká brána, která působila při pohřbech obtíže, zatímco nová brána z druhé strany od Slížan byla široká, neboť byla zbudována při rozšiřování hřbitova roku 1928. Kronikář zařídil, aby stará hřbitovní brána byla rozšířena a vypracoval také návrh na její vrata tak, aby odpovídala vratům z druhé strany hřbitova. Práce byla provedena v měsíci říjnu.

Udavač

Již v létě nám sdělil místní Němec Alois Schenk, že jeden místní košíkářský mistr se začal zabývat udáváním českých občanů. Jednalo se o osobu už z dřívějška známou ješitností, pro jejíž ukojení byla kdykoliv hotova sáhnout ke každému prostředku. Po zatčení továrníka Viléma Pátika zdála se být této osobě cesta k moci v obci otevřena, odstraní-li za pomoci Němců také ostatní přední morkovské občany. Udal tedy v říjnu tento ničema Gestapo, které tehdy ještě sídlilo také v Kroměříži, 12 nejpřednějších mužů, mezi nimi i pisatele těchto řádků. Gestapo sice si zjistilo osobní data udaných, k zatčení však nedošlo, neboť i Gestapo už znalo „charakter“ udavače, kterým se rád honosil. I další udání tohoto člověka neměla žádný nebo jenom malý úspěch, avšak tato zlá vůle dojde odplaty. Co píší tyto řádky o prázdninách 1946, čeká tento udavač ve vězení na lidový soud. Tuto věc bych ani nezaznamenával, kdybych nebyl přesvědčen o tom, že špatný příklad tohoto člověka svedl na scestí několik menších následovníků, s nimiž se ostatně tento udavač sešel ve „Straně zeleného hákového kříže“ a kteří po osvobození byli také po řadu měsíců ve vazbě.

Změna názvu ulic

V říjnu bylo nařízeno změnit název ulice Legionářské. Obecní rada jí určila nový název „U Kolárny“. Zároveň se musely přeložit do němčiny názvy všech ulic a náměstí a musely být pořízeny německo-české uliční tabulky.

28. říjen

28. října bylo sice zakázáno slavit, ale přece se do rána na 28. říjen objevily u pomníku padlých na Masarykově náměstí 2 věnce a 2 květináče s chryzantémami.

Provokující odznaky

29. října bylo zakázáno nosit stuhy, trikolory, odznaky na kabátech a „masarykovské“ čapky. Dovoleno nosit pouze odznak Národního souručenství.

Uhlí

Začátkem listopadu byly zavedeny lístky i na uhlí.

Sádlo z domácích porážek

6. listopadu byla stanovena povinnost dodávek sádla při domácích porážkách vepřů, odstupňovaná podle mrtvé váhy vepře. Nejmenší dávka byla 4 kg.

Divadelní představení „Lucerna“, 12.11.1938

Perzekuce studentů

Poněvadž české studentstvo v Praze demonstrovalo, bylo 17. listopadu 9 vysokoškoláků zastřeleno, množství uvězněno a všechny české vysoké školy na 3 roky uzavřeny. My v Morkovicích jsme pocítili následky těchto událostí pouze ve dnech 19. a 20. listopadu změnou uzavírací hodiny na půl 22. hodinu večer. Není snad ani třeba připomínat, že německý slib nebyl opět dodržen a vysoké školy ani po 3 letech nebyly otevřeny.

Záškrť

V listopadu se opět vyskytlo několik případů záškrtu.

Válka rusko-finská

30. listopadu vypukla válka rusko-finská, památná tím, že její vedení ze strany Rusů bylo prohlášeno Němci za největší podvod v dějinách. Rusové totiž poslali proti Finům vojsko tak špatné a tak špatně oblečené a vyzbrojené, že po tři měsíce s hrstkou Finů nemohlo nic spravit, takže Rusové s Finy po třech měsících kvapně uzavřeli mír, aniž by dosáhli podstatnějších úspěchů. Je jasné, že Rusové touto válkou chtěli Němcům dodat chuti k přepadnutí vlastní země!

Občanské legitimace

Začátkem prosince byly zavedeny pro všechny lidi od 15 let povinně občanské legitimace, v téže době, 2. prosince, bylo uveřejněno nařízení o nouzové službě, zavádějící pracovní povinnost rovněž od 15. let. Obě nařízení bezpochyby spolu souvisela.

Znovu Křópal

9. prosince přijela sem znovu divadelní společnost stréčka Matěje Křópal z Břochovan a provedla v sokolovně veselohru „Stréček Křópal ministrem“, napsanou O. Dubovským a K. Kosinou. Vystoupili oba bratři Šindlerové, tj. stréček Křópal i Jozéfek Melhoba. Odpoledne hrála společnost pro děti pohádku, napsanou členkou souboru Magdou Kubantovou „Stréček Křópal a Kašpárek vyzráli na vodníka“.

Soudní dny

V prosinci byly přeloženy „soudní dny“ v Morkovicích ze soboty na pondělí.

Učňovská besídka

17. prosince konala v sokolovně svou první akademii učňovská besídka v Morkovicích, založená po prázdninách tohoto roku a vedená odborným učitelem Stanislavem Zavřelem.

zakladatel učňovské besídky Stanislav Zavřel na snímku druhý zleva

Konec Národního souručenství

Gestapo přišlo na ilegální činnost Národního souručenství a proto 18. prosince vzalo v sekretariátu ve Zdouňkách spisový materiál, zabavilo asi 21 000 Kč na hotovosti, místnost zapečetilo a činnost Národního souručenství v celé olomoucké župě zakázalo.

Foerster 80letý

30. prosince dožil se 80 let komponista „Košíkářovy ruky“, mistr Josef Bohuslav Foerster. Za sebe i za morkovské košíkáře mu kronikář k tomuto dni blahopřál.

Hospodářské poměry

Hospodářské poměry se sice zlepšily, poněvadž bylo více peněz, obtíže však začalo přinášet zase vázané hospodářství. Podle odhadu vyvezlo se v roce 1939 z Morkovic košíkářského zboží asi za 8 000 000 K.

vánoční výzdoba oltáře

Stavební ruch 1939

V roce 1939 byly postaveny tři nové domy. Č. 497 postavila Marie Pátíková, č. 498 Vojtěch Kusala a č. 499 Jiří Ředina.

Obecní přírážky

Obecní přírážky se nezměnily od roku 1931, takže činí 200% na daň domovní a 350% na ostatní daně výnosové.

Sňatky a porody

	Počet narozených	Počet sňatků
Římsko-katol.:	32	17
Československých:	4	8
Bez vyznání:	-	2
Úhrnem	36	27

Úmrtí 1939

Počet úmrtí 36, z toho 17 mužů a 19 žen.

klášter

sokolovna